

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

д.ю.н. доцент К.Р.Добкіна

«30» 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТРУДОВЕ ПРАВО»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 081 «Право»
(шифр і назва спеціальності)

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «ТРУДОВЕ ПРАВО» для ступеня вищої освіти «бакалавр»

за спеціальністю 081 «Право». Київ: ДУІТ, 2022.

Розробник: І.В. НОВОСЕЛЬСЬКА. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ЦИВІЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри цивільного та кримінального права
к.ю.н., доцент

«30» 08 2022 року

(підпис)

А.В. Мусієнко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань <u>08 Право</u> (шифр і назва)	Обов’язкова	
Модулів – 4	Спеціальність <u>081 Право</u> (шифр і назва)		
Загальна кількість годин – 240		Рік підготовки	
		2,3-й	2,3-й
		Лекції	
		60 год.	20 год.
		Практичні, семінарські	
		52 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		128 год.	216 год.
		Вид контролю:	
		залік	екз.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3.46 самостійної роботи студента – 3.5	Рівень вищої освіти: <u>бакалавр</u>		

Мета і завдання дисципліни

Людина завдяки праці здобула визначні відкриття, науково-технічні досягнення, соціально-культурного процесу. Все, чим користується у даний час людство, є результатом цілеспрямованої діяльності людей багатьох поколінь.

Ефективність спільної трудової діяльності залежить не тільки від засобів та предметів праці, що застосовуються, а й від взаємодії людей в процесі виробництва, тобто від організації праці. Організація ж праці потребує певного порядку, правового регулювання. Правова форма надається найбільш істотним суспільно-трудовим зв'язкам, у зміцненні і розвитку яких заінтересоване усе суспільство.

Правильне уявлення про трудове право як однієї із галузей права України є важливою теоретичною передумовою для вивчення усього курсу трудового права і кожного з його правових інститутів.

Грунтовне визначення фундаментальної галузі права України – трудового права потрібно фахівцю-правознавцю незалежно від сфери його майбутньої професійної діяльності. Історію розвитку галузі трудового права, стан сучасних трудових відносин, міжнародні стандарти в галузі праці та перспективи трудового законодавства в Україні необхідно засвоїти майбутнім юристам

Вимоги до знань та умінь:

знати:

- чинне трудове законодавство;
- судову практику розгляду трудових спорів;
- правові норми окремих інститутів трудового права;
- історію розвитку трудового права;
- міжнародні стандарти в галузі права;
- принципи трудового права;
- напрямки вдосконалення трудового права.

уміти:

- тлумачити чинне законодавство;
- давати юридичні консультації;
- вірно застосовувати норми трудового права;
- складати позовні заяви до суду з питань трудових спорів;
- складати проекти трудових контрактів;
- оскаржувати накладення дисциплінарних стягнень;
- складати проекти договорів про повну матеріальну відповідальність.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Семестр	Всього	Розподіл по видах занять			Семестр. атест.
		Лекції	Семінари	Самостійна робота	
3	100	30	20	50	Залік
4	80	28	20	32	Іспит
Всього	180	58	40	82	

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	всього	у тому числі			всього	у тому числі		
		л.	сем.	с.р.		л.	сем.	с.р.
Модуль 1								
1. Поняття, предмет, метод і система трудового права.	12	2	2	8	44	2	-	10
2. Джерела трудового права.	10	2	2	6			-	10
3. Принципи трудового права.	10	2	2	6			-	10
4. Трудові правовідносини та їх суб'єкти.	12	4	2	6			-	12
5. Колективний договір і колективна угода.	14	2	4	8	24	2	-	10
6. Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян.	12	4	2	6			-	12
Разом	70	16	14	36	68	4	-	64
Модуль 2								
7. Трудовий договір. Контракт.	12	4	2	6	13	2	-	12
8. Робочий час.	12	2	4	6			-	12
9. Час відпочинку. Відпустки та їх види.	12	4	2	6	14	2	-	12
10. Правове регулювання оплати праці.	14	4	2	8	12	2	-	10
Разом	50	14	10	26	52	6	-	46
Разом за 1 семестр	120	30	24	66	120	10	-	110
Модуль 3								
11. Гарантії і компенсації.	12	2	2	8	28	2	2	24
12. Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність.	14	4	2	8				
13. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин за заподіяну шкоду.	16	4	4	8				
14. Правове забезпечення охорони праці.	12	2	2	8	22	2	-	20
15. Правове регулювання праці жінок, молоді та осіб зі зниженою працездатністю.	16	4	4	8	22	2	-	20
Разом	70	16	14	40	72	6	2	64
Модуль 4								
16. Індивідуальні та колективні трудові спори.	16	4	4	8	22	2	-	20
17. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю.	20	6	4	10	26	2	2	22
18. Міжнародно-правове регулювання праці.	14	4	2	8				
Разом	50	14	10	26	48	4	2	42
Разом за 2 семестр	120	30	24	66	120	10	4	106
Всього годин за курс	240	60	52	128	240	20	4	216

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСУ "ТРУДОВЕ ПРАВО"

I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД І СИСТЕМА ТРУДОВОГО ПРАВА.

1. Історія виникнення та становлення галузі трудового права.
2. Поняття трудового права як галузі права.
3. Предмет правового регулювання нормами трудового права.
4. Метод правового регулювання трудових відносин.
5. Система трудового права як галузі права, як науки і трудового законодавства.

Власність національних багатств України як основа суспільної організації праці. Використання праці громадян при здійсненні права власності. Використання власником належного йому майна для підприємницької діяльності. Законодавство України про власність.

Поняття трудового права як галузі права. Місце трудового права в системі права.

Суспільні відносини, що становлять предмет регулювання трудового права.

Функції трудового права.

Метод правового регулювання трудових відносин. Державно-нормативний метод регулювання трудових відносин. Локальний метод регулювання трудових відносин.

Відмежування трудового права від суміжних галузей права: цивільного, адміністративного, сільськогосподарського.

Система трудового права як галузі права. Предмет і система науки трудового права.

Тема 2. СУБ'ЄКТИ ТРУДОВОГО ПРАВА.

1. Поняття суб'єктів трудових правовідносин.
2. Працівники як суб'єкти трудового права.
3. Роботодавці як суб'єкти трудового права.
4. Трудовий колектив як суб'єкт трудових правовідносин.
5. Профспілковий орган підприємства (установи, організації) – суб'єкт трудових відносин.
6. Державні органи як суб'єкти трудового права.

Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Правовий статус суб'єктів і його зміст: трудова праводієздатність, суб'єктивні права та обов'язки, гарантії прав та обов'язків, відповідальність суб'єктів трудового права.

Громадяни (працівники) як суб'єкти трудового права.

Підприємства, установи, організації як суб'єкти трудового права. Зміст трудової правосуб'єктності державного підприємства, установи, організації, їх права і обов'язки в організації праці працюючих. Кооперативні, акціонерні, спільні, малі та громадські підприємства і організації як суб'єкти трудового права. Закон "Про підприємства України".

Власник підприємства та організації і його управлінські повноваження по організації праці працюючих. Уповноважений власником орган по управлінню підприємством і організацією.

Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Основні функції і повноваження трудових колективів. Законодавство про трудові колективи і його загальна характеристика. Форми і методи здійснення повноважень трудових колективів.

Професійні органи як суб'єкти трудового права. Правове положення профспілок. Основні функції і права профспілок. Законодавство про професійні спілки.

Правове положення профспілкових комітетів на підприємствах, в установах, організаціях.

Участь профспілок у встановленні умов праці та у застосуванні норм трудового права.

Додаткові гарантії для виборних профспілкових працівників, членів рад (правлінь) підприємств і рад трудових колективів.

Тема 3. ПРИНЦИПИ І ДжЕРЕЛА ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

1. Поняття принципів трудового права України.

2. Поняття та характеристика джерел трудового права, їх особливості, класифікація.
3. Єдність та диференціація в трудовому праві.

Поняття принципів трудового права України. Економічна і соціальна основа принципів трудового права.

Класифікація принципів трудового права України. Співвідношення загальних принципів з галузевими. Співвідношення принципів і норм права.

Відмінність між принципами як вираженими в праві основними керівними положеннями і суб'єктивними правами та обов'язками, реалізація яких забезпечує комплексом організаційно-правових гарантій.

Загальні принципи правового регулювання трудових відносин, що відображені в основних правах і обов'язках громадян, закріплених в Конституції України.

Принципи трудового права, що закріплені в Кодексі законів про працю України та інших законодавчих актах України.

Зміст основних принципів трудового права: добровільності праці; права на працю та його організаційних і правових гарантій; сприяння зайнятості і матеріального забезпечення у випадку безробіття; свободи і рівноправності сторін трудового договору; свободи і добровільності укладення трудового договору; стабільності трудових відносин; забезпечення державою мінімальних гарантій; законодавчого обмеження тривалості робочого часу і законодавчого закріплення часу відпочинку; оплати праці; обґрунтованості дисциплінарної і матеріальної відповідальності; створення здорових і безпечних умов праці; пріоритетності життя і здоров'я працівників; обов'язковості для сторін трудового договору вимог законодавства по охороні праці; свободи об'єднання в громадські і професійні організації; обов'язковості державного соціального страхування і забезпечення працюючих допомогою і пенсіями при настанні страхових випадків; державного посередництва при вирішенні трудових спорів (конфліктів).

Поняття джерел трудового права України, форми їх вираження. Класифікація джерел трудового права.

Конституція України як основне джерело трудового права.

Кодекс законів про працю та інші законодавчі акти України, що регулюють трудові відносини працюючих.

Підзаконні акти, що регулюють трудові відносини. Компетенція Кабінету Міністрів України по виданню нормативних актів.

Акти по праці і соціальних питаннях, що видаються Міністерством праці та соціальної політики України. Компетенція інших міністерств по прийняттю нормативних актів.

Локальні правові норми.

Значення керівних роз'яснень Верховного Суду України для однакового застосування усіма підприємствами, установами, організаціями та судовими органами чинного законодавства про працю.

Єдність і диференціація у правовому регулюванні трудових відносин. Загальне і спеціальне законодавство про працю. Особливості регулювання праці деяких категорій працівників.

Співвідношення міжнародних договорів про працю і законодавство України.

Тема 4. ТРУДОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ.

1. Поняття трудових правовідносин.
2. Суб'єкти трудових правовідносин.
3. Підстави виникнення трудових правовідносин.
4. Правовідносини по встановленню умов праці, по контролю за додержанням законодавства про працю, по розгляду трудових спорів.

Поняття правових відносин. Суб'єкти правових відносин. Умови виникнення правових відносин: трудова праводієздатність суб'єктів, наявність правової норми, здійснення юридичного факту, з яким закон пов'язує виникнення, змінену і припинення правових відносин.

Зміст трудових правовідносин, основні права і обов'язки їх суб'єктів. Підстави виникнення трудових правовідносин: трудовий договір, контракт, вибори на посаду, адміністративний акт призначення на посаду, розподіл молодих спеціалістів і молодих робітників після закінчення ними відповідних закладів.

Класифікація правових відносин.

Колективні правові відносини в сфері трудового права. Правовідносини по встановленню умов праці, правовідносини по контролю за додержанням власником або уповноваженим ним органом законодавство про працю, відносини по розгляду трудових спорів (конфліктів).

Правові відносини, що тимчасово або постійно приходять на зміну трудових правовідносин. Правові відносини по державному соціальному страхуванню.

Тема 5. КОЛЕКТИВНІ ДОГОВОРИ ТА УГОДИ.

1. Колективні договори та угоди – конституційні права трудових колективів в управлінні виробництвом та вирішенні соціально-побутових умов.
2. Поняття та зміст колективного договору.
3. Контроль за виконанням колективного договору та відповідальність за його невиконання.

Поняття колективного договору як угоди про реалізацію конституційного права трудових колективів брати участь у вирішенні питань виробництва, організації та покращання умов праці і побуту. Види колективних договорів і угод. Юридичне та господарське значення колективних договорів і угод.

Етапи розвитку колективних договорів в країні. Правове регулювання колективних договорів.

Порядок ведення переговорів і укладення колективних договорів в Україні. Сторони колективного договору. Підготовка проекту колективного договору. Форма колективного договору.

Зміст колективного договору. Класифікація колективно-договірних умов. Нормативні і зобов'язальні умови колективного договору. Правові і морально-суспільні зобов'язання в колективних договорах. Основні розділи колективних договорів, їх характеристика. Додатки до колективних договорів.

Сфера поширення договору. Розв'язання розбіжностей, що виникають при укладенні, зміні колективного договору. Внесення змін та доповнень до колективного договору.

Перевірка виконання колективних договорів. Звіт про виконання колективних договорів. Види відповідальності за порушення колективних договорів.

Розгляд спорів між сторонами колективного договору.

Тема 6. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.

Поняття зайнятості населення. Державні гарантії права на вибір виду зайнятості. Права громадян на зайнятість.

Державна служба зайнятості; її структура та права. Закон України «Про зайнятість населення».

Поняття працевлаштування. Правові форми працевлаштування. Особливості працевлаштування деяких категорій громадян: неповнолітніх, молоді, яка закінчила середню загальноосвітню школу, демобілізованих з лав Збройних Сил, інвалідів тощо.

Правові відносини органів працевлаштування з підприємством, установами, організаціями. Правові відносини органів працевлаштування з громадянами. Права і обов'язки громадян, які звернулися за працевлаштуванням.

Організований набір працівників, переселення та інші форми сприяння у влаштуванні на роботу. Розподіл на роботу молодих робітників та молодих спеціалістів після закінчення ними відповідних навчальних закладів.

Безробітні та їх статус. Працевлаштування безробітних. Оплачувані громадські роботи.

II. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 7. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР.

1. Поняття трудового договору.
2. Гарантії при прийнятті на роботу.
3. Зміст трудового договору, його сторони.
4. Форма та строки трудового договору.
5. Поняття випробування при прийнятті на роботу.
6. Поняття переведення на іншу роботу. Переміщення.
7. Підстави припинення трудового договору.
8. Припинення трудового договору за власним бажанням працівника.
9. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
10. Припинення трудового договору з ініціативи органів, які не є сторонами трудового договору.
11. Порядок звільнення і проведення розрахунку.

Поняття трудового договору. Реалізація шляхом укладення трудового договору конституційного права громадян на працю. Народногосподарське і правове значення трудового договору.

Трудовий договір як підстава виникнення трудових правовідносин. Контракт як вид трудового договору, сфера його застосування. Інші форми угод про застосування праці за винагороду. Відмінність цих угод від угод цивільно-правового характеру.

Гарантії при прийнятті на роботу. Гарантії при прийнятті на роботу неповнолітніх, вагітних жінок і жінок, що мають дітей, інвалідів та інших категорій громадян. Можливість оспорювання відмови у прийнятті на роботу.

Сторони трудового договору. Поняття трудової функції і місця роботи по трудовому договору.

Зміст трудового договору. Умови трудового договору, що визначаються сторонами. Необхідні умови трудового договору. Умови, що передбачаються законодавством. Недійсність умов договорів про працю, які погіршують становище працівників.

Форма трудового договору. Випадки, коли додержання письмової форми трудового договору є обов'язковим.

Загальний порядок укладення трудового договору. Документи, що повинні бути поданими при укладенні трудового договору. Порядок оформлення трудового договору. Трудова книжка і порядок її оформлення при прийнятті на роботу.

Строки трудового договору. Укладення трудових договорів на невизначений строк, на строк, що визначають сторони на час виконання певної роботи.

Види трудових договорів: договори, що укладаються в порядку організованого набору, для роботи в райони з особливими природними географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я, за сумісництвом, з надомниками, на сезонну і тимчасові роботи та інші.

Правові питання підготовки робочих кадрів на виробництві. Підвищення кваліфікації кадрів. Перепідготовка кадрів і навчання іншим професіям.

Випробування при прийнятті на роботу. Строки випробування. Результати випробування при прийнятті на роботу. Оспорювання результатів випробування.

Обов'язок власника або уповноваженого ним органу проінструктувати працівника і визначити йому робоче місце. Обов'язок працівника особисто виконувати доручену йому роботу.

Заборона вимагати виконання роботи, не обумовленої трудовим договором. Поняття переведення на іншу роботу і його відмінність від переміщення. Види переведень на іншу роботу. Переведення на іншу постійну роботу. Зміна істотних умов праці. Тимчасові переведення на іншу роботу: в разі виробничої потреби, для заміни відсутнього працівника, в разі простою, на вимогу працівника. Заборона переведення на некваліфіковані роботи.

Тема 8. ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.

Підстави припинення трудового договору. Класифікація підстав припинення трудового договору. Порядок припинення трудового договору за угодою сторін, при закінченні строку трудового договору, при призові на військову службу, при переведенні працівника на іншу роботу,

при відмові від переведення в іншу місцевість разом з підприємством, установою, організацією, при засудженні працівника до покарання, яке виключає можливість продовження даної роботи, при направленні працівника за постановою суду до лікувально-трудового профілакторію, при порушенні правил прийняття на роботу з підстав, передбачених контрактом.

Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Попередження власника або уповноваженого ним органу про розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк. Право працівника відмовитись від письмової заяви про бажання розірвати трудовий договір. Розірвання строкового договору з ініціативи працівника. Спори про дострокове розірвання трудового договору.

Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Основні і додаткові підстави розірвання трудового договору. Зміни в організації виробництва та праці як підстава розірвання трудового договору.

Переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами у організації виробництва і праці. Гарантії забезпечення права на працю вивільненим працівникам. Порядок вивільнення працівників, надання їм пільг і компенсацій.

Звільнення з роботи при невідповідності займаній посаді або виконуваній роботі при різного роду випадках порушення трудової дисципліни при тривалій хворобі працівника тощо.

Обов'язок власника або уповноваженого ним органу погодити звільнення працівників за своєю ініціативою з профспілковим комітетом підприємства, установи, організації. Випадки, коли згода профспілкового комітету не вимагається. Юридичне значення згоди профспілкового комітету на звільнення працівників.

Додаткові підстави звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу, що містяться в інших (крім ст.40 і 41 КЗпП України) правових нормах.

Обмеження звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу деяких категорій працівників. Особливий порядок звільнення окремих категорій працівників. Періоди, протягом яких власник або уповноважений ним орган не вправі розірвати трудовий договір з власної ініціативи.

Вихідна допомога (розмір і випадки виплати).

Розірвання трудового договору на вимогу профспілкового органу. Право на оскарження вимоги профспілкового органу.

Поняття відсторонення від роботи і його відмінність від розірвання трудового договору. Порядок оскарження відсторонення від роботи.

Порядок оформлення звільнення і проведення розрахунку. Правові наслідки звільнення з роботи.

Тема 9. РОБОЧИЙ ЧАС

1. Поняття робочого часу.
2. Поняття графіків роботи.
3. Робота в святкові і неробочі дні. Чергування.
4. Поняття надурочних робіт.

Поняття робочого часу. Правові нормативи робочого часу. Поняття і види робочого тижня, робочої зміни і зміни робочого дня. Нормальна та скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий час.

Графіки змінності роботи. Вахтовий метод організації робіт, його суть. Гнучкі графіки роботи.

Поняття режиму робочого дня і порядок його встановлення. Початок і закінчення роботи. Поділ робочого дня на частини. Ненормований режим праці. Поденний і підсумковий облік робочого часу.

Тривалість роботи напередодні святкових, вихідних і неробочих днів. Тривалість роботи в нічний час.

Поняття надурочних робіт. Обмеження надурочних робіт і заборона залучення до них окремих категорій працюючих. Порядок одержання дозволу для проведення надурочних робіт. Чергування на підприємстві і в установах.

Тема 10. ЧАС ВІДПОЧИНКУ

1. Види відпочинку.
2. Щорічні відпустки.
3. Додаткові відпустки.
4. Соціальні відпустки.
5. Порядок надання відпусток.

Поняття відпочинку і його види. Перерви протягом робочого дня і між робочими днями. Щотижневий відпочинок. Особливості встановлення вихідних днів на безперервно діючих підприємствах і в організаціях, що займаються обслуговуванням населення. Заборона роботи у вихідні дні. Винятковий порядок застосування такої роботи. Святкові і неробочі дні.

Щорічні відпустки. Види щорічних відпусток. Щорічна основна трудова відпустка. Право на відпустку. Додаткові відпустки, підстави їх надання і тривалість. Подовжені відпустки. Заохочувальні відпустки.

Соціальні відпустки, підстави їх надання і тривалість. Відпустки по вагітності і родах, по догляду за малолітніми членами сім'ї, працівникам, які мають дітей. Відпустки для лікування. Відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки.

Відпустки без збереження заробітної плати. обов'язкові для власника або уповноваженого ним органу випадки надання відпусток працівникам на їх вимогу. Відпустки без збереження заробітної плати, що надаються працівникам за поданням державних чи громадських органів і організацій. Відпустки без збереження заробітної плати, що надаються на розсуд власника або уповноваженого ним органу.

Порядок надання відпусток. Графіки відпусток. Допустимі випадки перенесення відпусток. Обчислення стажу роботи, що дає право на відпустку. Заміна відпустки грошовою компенсацією.

Тема 11. ОПЛАТА ПРАЦІ.

1. Поняття заробітної плати.
2. Нормування праці.
3. Система оплати праці.
4. Оплата праці при відхиленні від встановлених умов.
5. Порядок виплати заробітної плати.

Поняття заробітної плати. Методи її правового регулювання.

Нормування праці: норми виробітку, норми часу, норми обслуговування. Порядок запровадження, заміни і перегляду норм праці. Умови праці, які мають враховуватись при розробленні норм праці. Строк дії норм праці. Збереження попередніх розцінок при впровадженні винаходу або раціоналізаторських пропозицій.

Тарифна система і її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, тарифно-кваліфікаційні довідники. Відрядна розцінка. Кваліфікаційні довідники посад службовців.

Система оплати праці. Поняття системи оплати праці і її види. Відрядна система заробітної плати. Почасова система заробітної плати. Преміальна система оплати праці. Бригадна форма організації і стимулювання праці.

Винагорода за наслідками роботи за рік. Винагорода за вислугу років.

Порядок оплати праці у випадках, коли робота виконувалась при відхиленні від умов, передбачених тарифами.

Порядок виплати заробітної плати. Обчислення середнього заробітку. Строки, місце і час виплати заробітної плати. Відрахування, що можуть проводитися за наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу.

Тема 12. ГАРАНТІЇ І КОМПЕНСАЦІЇ

1. Поняття гарантійних виплат.
2. Компенсаційні виплати.
3. Гарантії для працівників, обраних на виборчі посади.

Поняття гарантійних виплат. Гарантійні виплати при переїзді на роботу в іншу місцевість, при службових відрядженнях, при направленні на підвищення кваліфікації, при направленні на обстеження до медичного закладу, для винахідників і раціоналізаторів. Гарантійні доплати.

Поняття компенсаційних виплат. Компенсаційні виплати при переїзді на роботу в іншу місцевість, при службових відрядженнях, за використання інструменту і одягу для потреб підприємства, установи, організації.

Гарантії для працівників, обраних на виборні посади. Гарантії за час виконання державних і громадських обов'язків.

Тема 13. ДИСЦИПЛІНА ПРАЦІ.

1. Правила внутрішнього трудового розпорядку.
2. Заохочення за успіхи в роботі.
3. Поняття дисциплінарної відповідальності працівників.
4. Дисциплінарна відповідальність згідно Статутів.
5. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Метод забезпечення порядку на підприємствах, в установах, організаціях. Обов'язки власника або уповноваженого ним органу. Обов'язки працівників.

Заохочення за успіхи в роботі. Поняття підстави, заходи і порядок застосування заохочень.

Поняття дисциплінарної відповідальності працівників. Види дисциплінарної відповідальності.

Поняття дисциплінарного проступку. Види дисциплінарних стягнень. Строки для застосування дисциплінарних стягнень. Порядок застосування дисциплінарних стягнень. Оскарження і зняття дисциплінарних стягнень.

Інші заходи правового впливу, що можуть застосовуватись до порушників трудової дисципліни.

Заходи громадського впливу.

Тема 14. МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

1. Поняття матеріальної відповідальності працівників.
2. Підстави матеріальної відповідальності.
3. Види матеріальної відповідальності.
4. Розміри відшкодування.
5. Порядок покриття шкоди.
6. Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну працівникам.

Поняття матеріальної відповідальності за шкоду, завдану підприємству, установі, організації і її відмінність від майнової відповідальності за цивільним правом.

Підстави і умови матеріальної відповідальності. Поняття категорії нормального виробничо-господарського ризику.

Види матеріальної відповідальності за шкоду, завдану підприємству, установі, організації. Обмежена матеріальна відповідальність працівників.

Повна матеріальна відповідальність працівників за шкоду задану підприємствам, установам, організаціям. Випадки застосування повної матеріальної відповідальності.

Межі матеріальної відповідальності у випадках, коли фактичний розмір перевищує її номінальний розмір.

Визначення розміру шкоди. Обставини, які підлягають врахуванню при визначенні розміру відшкодування.

Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником. Обов'язок доказування наявності умов для покладення матеріальної відповідальності на працівника.

Матеріальна відповідальність підприємств, установ, організацій за шкоду, заподіяну працівникам.

Тема 15. ОХОРОНА ПРАЦІ.

1. Поняття охорони праці по трудовому праву.
2. Норми і правила з техніки безпеки.
3. Нещасні випадки, їх спеціальне розслідування.
4. Відповідальність за порушення охорони праці.

Поняття охорони праці по трудовому праву. Забезпечення здорових і безпечних умов праці при будівництві і експлуатації підприємств, нових машин та іншого устаткування. Закон України "Про охорону праці".

Норми і правила по техніці безпеки і виробничій санітарії, обов'язкові для власника і уповноваженого ним органу.

Інструкції по охороні праці, обов'язкові для працюючих. Контроль за додержанням цих інструкцій.

Номенклатура заходів по охороні праці. Стандарти по охороні праці. Планування і фінансування заходів по охороні праці.

Інструктаж і навчання працівників правилам по техніці безпеки і виробничій санітарії.

Поняття нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом. Акт про нещасний випадок і його значення для пенсійного забезпечення. Розслідування, реєстрація та облік нещасних випадків на виробництві. Спеціальне розслідування нещасних випадків.

Тема 16. ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ.

1. Обмеження праці жінок на певних роботах і в певних умовах.
2. Трудові гарантії вагітних жінок і жінок, які мають дітей.
3. Соціальні гарантії жінок.
4. Трудові гарантії неповнолітніх. Медичні огляди.
5. Норми виробітку і оплата праці неповнолітніх.
6. Гарантії неповнолітнім при їх звільненні.

Соціальні і економічні умови праці жінок в суспільному виробництві. Роботи, на яких забороняється праця жінок. Обмеження праці жінок на певних роботах.

Пільги по праці і відпочинку для вагітних жінок, які мають неповнолітніх дітей.

Заборона звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей.

Права неповнолітніх у трудових правовідносинах. Закон про загальні засади молодіжної політики. Роботи, на яких забороняється праця неповнолітніх. Медичні огляди.

Норми виробітку і оплата праці неповнолітніх.

Обмеження звільнення і особливий порядок звільнення неповнолітніх працівників.

Тема 17. ТРУДОВІ СПОРИ (ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА КОЛЕКТИВНІ)

1. Поняття трудових спорів та причини їх виникнення.
2. Порядок створення комісій з трудових спорів.
3. Розгляд трудових спорів в судовому порядку.
4. Позовна давність в трудовому праві.
5. Порядок розгляду колективних трудових спорів (конфліктів).

Причини виникнення трудових спорів і шляхи їх усунення. Поняття трудових спорів і їх класифікація. Види трудових спорів.

Органи по розгляду індивідуальних трудових спорів і основні принципи їх організації. Юридична природа комісій по трудових спорах. Компетенція комісій по трудових спорах і порядок їх роботи. Комісії по трудових спорах підрозділів підприємств, установ, організацій. Діловодство в комісії по трудових спорах. Порядок прийняття рішень.

Виконання рішень комісій по трудових спорах підприємства, установи, організації. Обмеження повороту виконання рішення по трудових спорах.

Розгляд трудових спорів в судовому порядку. Компетенція районного (міського) суду. Питання трудового права в постановах Пленуму Верховного Суду України.

Розгляд трудових спорів про поновлення на роботі. Строки звернення до суду за вирішенням трудових спорів про поновлення на роботі. Порядок поновлення на роботі і стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу. Спори про розірвання трудового договору. Спори про недійсність умов трудового договору.

Порядок розгляду судами скарг на неправомірні дії органів державного управління і службових осіб, що ущемляють трудові права громадян.

Строки звернення і строки вирішення трудових спорів. Позовна давність в трудовому праві.

Покладення матеріальної відповідальності на службову особу, винну в незаконному звільненні або переведенні працівника.

Задоволення грошових вимог при розгляді спорів про заробітну плату. Спори про премії. Вирішення спорів з питань про правильність утримання податків із заробітної плати працівників.

Підвідомчість і строки звернення за вирішенням спорів про стягнення шкоди, заподіяної працівником. Особливості розгляду трудових спорів про шкоду, заподіяну працівнику каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.

Порядок розгляду колективних трудових спорів (конфліктів). Органи по розгляді колективних трудових спорів (конфліктів).

Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Умови визначення страйку законним.

Тема 18. ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ. НАГЛЯД І КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ.

1. Поняття державного соціального страхування.
2. Допомога при тимчасовій непрацездатності.
3. Забезпечення допомогою при вагітності і родах.
4. Пенсійне забезпечення.
5. Поняття нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю.
6. Органи, які здійснюють контроль і нагляд.
7. Відповідальність за порушення законодавства про працю.

Поняття державного соціального страхування. Види соціального забезпечення по соціальному страхуванню. Забезпечення допомогою у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Забезпечення допомогою по вагітності і родах. Основні умови надання і розмір допомоги по соціальному страхуванню. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Пенсійне забезпечення.

Поняття нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю як гарантія охорони трудових прав працюючих.

Державні органи, що здійснюють нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю.

Контроль Рад народних депутатів за додержанням законодавства про працю.

Роль профспілок у контролі за додержанням законодавства про працю.

Повноваження трудових колективів і профспілкових комітетів підприємств, установ, організацій по контролю за додержанням законодавства про працю.

Відповідальність службових осіб за порушення законодавства про працю і правил по охороні праці.

Питання для самостійної роботи.

1. Суспільні відносини, що становлять предмет регулювання трудового права України.
2. Метод правового регулювання трудового права України.

3. Функції трудового права України.

1. Відмежування трудового права від суміжних галузей права України.
2. Поняття принципів трудового права України.
3. Загальні принципи правового регулювання трудових відносин, закріплених в Конституції України.
4. Право на працю та його організаційні і правові гарантії.
5. Джерела трудового права України та форми їх вираження.
6. Конституція України як основне джерело трудового права України.
7. Кодекс законів про працю та інші законодавчі акти України, що регулюють трудові відносини.
8. Підзаконні нормативні акти, що регулюють трудові відносини.
9. Локальні правові норми та їх значення в регулюванні трудових відносин.
10. Значення керівних роз'яснень Верховного Суду України для однакового застосування чинного законодавства про працю.
11. Єдність та диференціація в правовому регулюванні трудових відносин.
12. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права.
13. Громадяни (працівники) як суб'єкти трудового права.
14. Підприємства, установи та організації як суб'єкти трудового права.
15. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.
16. Професійні органи як суб'єкти трудового права.
17. Організації роботодавців як суб'єкти трудового права.
18. Юридичне і господарське значення колективних договорів і угод.
19. Порядок ведення переговорів і укладення колективних договорів.
20. Зміст колективного договору. Його нормативні і зобов'язальні умови.
21. Перевірка виконання колективних договорів та види відповідальності при їх невиконанні.
22. Підстави виникнення трудових правовідносин.
23. Класифікація правових відносин в сфері праці.
24. Правові форми працевлаштування.
25. Порядок реєстрації громадян як таких, що шукають роботу.
26. Поняття трудового договору і його види.
27. Сторони трудового договору.
28. Форма трудового договору.
29. Зміст трудового договору.
30. Попереднє випробування і його юридичне значення.
31. Контракт як вид трудового договору.
32. Трудовий договір про роботу за сумісництвом.
33. Поняття переведення на іншу роботу. Відмінність переведення від переміщення.
34. Тимчасові переведення на іншу роботу.
35. Підстави припинення трудового договору.
36. Угода сторін як підстава припинення трудового договору.
37. Призов або вступ працівника на військову або альтернативну службу як підстава припинення трудових відносин.
38. Припинення трудового договору з підстав, передбачених контрактом.
39. Розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, з ініціативи працівника.
40. Розірвання строкового трудового договору з ініціативи працівника.
41. Зміни в організації виробництва і праці як підстава розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
42. Виявлена невідповідність працівника як підстава звільнення з роботи з ініціативи роботодавця.
43. Підстави звільнення за порушення трудової дисципліни.
44. Втрата довіри до працівника як підстава звільнення з роботи.
45. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
46. Юридичне значення згоди профспілкового органу на звільнення з роботи.
47. Поняття вихідної допомоги і випадки її виплати.
48. Порядок оформлення звільнення.
49. Трудова книжка і порядок її ведення.
50. Поняття і види робочого часу.

51. Нормальна і скорочена тривалість робочого часу.
52. Неповний робочий час і порядок його встановлення.
53. Надурочні роботи і порядок їх проведення.
54. Порядок обліку робочого часу.
55. Вихідні та святкові дні. Умови правомірності залучення до роботи в ці дні.
56. Щорічні відпустки та їх види.
57. Додаткові оплачувані трудові відпустки.
58. Відпустки без збереження заробітної плати.
59. Поняття заробітної плати і методи її правового регулювання.
60. Порядок нормування праці.
61. Тарифна система та її елементи.
62. Система оплати праці та її види.
63. Порядок виплати заробітної плати. Обчислення середнього заробітку.
64. Поняття гарантійних виплат і їх види.
65. Поняття компенсаційних виплат та їх види.
66. Обмеження відрахувань із заробітної плати.
67. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку.
68. Порядок заохочення за успіхи в роботі.
69. Поняття дисциплінарного проступку. Порядок накладення дисциплінарних стягнень.
70. Інші заходи правового впливу, що можуть застосовуватись до порушників трудової дисципліни.
71. Поняття, функції та загальні умови матеріальної відповідальності.
72. Обмежена матеріальна відповідальність.
73. Випадки повної матеріальної відповідальності.
74. Повна матеріальна відповідальність на підставі договорів.
75. Визначення розміру шкоди та порядок її покриття.
76. Поняття охорони праці. Правила по техніці безпеки та виробничій санітарії.
77. Інструктаж і навчання працівників правилам по техніці безпеки та виробничій санітарії. Види інструктажу.
78. Медичні огляди працівників. Їх мета та види.
79. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві.
80. Розслідування нещасних випадків не виробничого характеру.
81. Спеціальні правила по охороні праці жінок.
82. Спеціальні правила по охороні праці неповнолітніх.
83. Поняття та причини виникнення трудових спорів.
84. Юридична природа та компетенція комісії по трудових спорах.
85. Судовий порядок розгляду трудових спорів.
86. Розгляд судом трудових спорів про поновлення на роботі.
87. Порядок розгляду колективних трудових спорів.
88. Органи по розгляду колективних трудових спорів.
89. Право на страйк та порядок його проведення за законодавством України.
90. Правові наслідки визнання страйку недійсним.

Питання для підготовки до іспиту

1. Порядок та умови перенесення щорічної відпустки на інший період.
2. Предмет регулювання трудового права України.
3. Поняття сумісництва та суміщення професій (посад).
4. Соціальні відпустки.
5. Метод правового регулювання трудових відносин.

6. Розірвання строкового трудового договору з ініціативи працівника.
7. Право на щорічну відпустку в разі переведення на інше місце роботи.
8. Відмежування трудового права від суміжних галузей права.
9. Переважне право залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва.
10. Відпустки без збереження заробітної плати.
11. Система трудового права України.
12. Підстави та порядок звільнення працівників з ініціативи роботодавця за попередньою згодою профспілкового органу.
13. Обчислення стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку, та порядок її надання.
14. Випадки розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця без згоди профспілкового органу.
15. Поняття та класифікація джерел трудового права України.
16. Грошова компенсація за невикористані дні щорічної відпустки.
17. Кодекс законів про працю України та інші законодавчі акти, що регулюють трудові відносини.
18. Підстави та розміри виплати вихідної допомоги.
19. Поняття нормування праці.
20. Підзаконні акти, що регулюють трудові відносини.
21. Розірвання трудового договору на вимогу профспілкового органу.
22. Поняття заробітної плати і методи її правового регулювання.
23. Локальні правові норми, що регулюють трудові відносини.
24. Відсторонення працівника від роботи.
25. Оплата праці при виконанні робіт різної кваліфікації та при суміщенні професій.
26. Міжнародні правові акти про працю.
27. Порядок оформлення звільнення працівника. Видача довідки про роботу.
28. Оплата роботи в надурочний час, у святкові дні, нічний час, час простою.
29. Суб'єкти трудового права України.
30. Трудова книжка – основний документ про трудову діяльність працівника.
31. Виплата належних працівникові всіх сум при звільненні та відповідальність за затримку розрахунку.
32. Поняття колективного договору.

33. Охорона праці молоді.
34. Гарантії та компенсації при переїзді на роботу в іншу місцевість.
35. Поняття колективних угод та їх види.
36. Порядок вивільнення працівників.
37. Гарантії та компенсації при службових відрядженнях.
38. Порядок укладання колективного договору, угод.
39. Пільги та компенсації вивільнюваним працівникам.
40. Гарантії для працівників, обраних на виборні посади.
41. Контроль за виконанням колективного договору та відповідальність за невиконання його зобов'язань.
42. Поняття робочого часу за трудовим правом України.
43. Обмеження відрахування заробітної плати.
44. Правове регулювання працевлаштування громадян України.
45. Види тривалості робочого часу.
46. Загальні підстави та умови матеріальної відповідальності працівників.
47. Правові відносини органів державної служби зайнятості з підприємствами.
48. Скорочена тривалість робочого часу.
49. Обмежена матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству.
50. Поняття безробітного та його правове становище.
51. Неповний робочий час.
52. Випадки повної матеріальної відповідальності працівників.
53. Поняття трудового договору.
54. Поділ робочого дня на частини.
55. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.
56. Загальний порядок прийняття на роботу.
57. Підсумований облік робочого часу.
58. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником підприємству, організації.
59. Види та строки трудового договору.

60. Поняття надурочних робіт і порядок їх проведення.
61. Підвищена матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству.
62. Поняття і види переведення на іншу роботу, переміщення.
63. Поняття відпочинку та його види.
64. Матеріальна відповідальність підприємств, установ, організацій за шкоду, заподіяну здоров'ю працівників.
65. Загальні підстави припинення трудового договору.
66. Порядок проведення і компенсація за роботу в святкові неробочі дні.
67. Поняття охорони праці за трудовим правом.
68. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
69. Поняття графіків роботи.
70. Охорона праці.
71. Розірвання трудового договору з ініціативи органів, які не являються суб'єктами трудових відносин.
72. Перерви для відпочинку та харчування.
73. Поняття внутрішнього трудового розпорядку як основи організації праці.
74. Загальні підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
75. Поняття вихідних днів. Вихідні дні на безперервно діючих підприємствах.
76. Методи забезпечення трудової дисципліни.
77. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
78. Компенсація за роботу та чергування у вихідні дні.
79. Юридична відповідальність за порушення трудових обов'язків. Поняття дисциплінарного проступку.
80. Спільна робота родичів на підприємстві, в установі, організації та в приватних підприємствах.
81. Поняття та тривалість щорічної відпустки.
82. Стягнення за порушення трудової дисципліни та порядок їх застосування.
83. Поняття індивідуальних трудових спорів та порядок їх розгляду.
84. Сфера застосування контрактної форми трудового договору.
85. Порядок і умови надання щорічних відпусток. Відкликання з відпустки.
86. Обов'язки роботодавця щодо інструктажу з охорони праці та надання робочого місця.

87. Порядок розгляду колективних трудових спорів.
88. Поняття, тривалість та порядок надання творчої відпустки.
89. Щорічні додаткові відпустки, їх тривалість та порядок надання.
90. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів.
91. Поняття та строки випробування при прийнятті на роботу.
92. Гарантії та компенсації працівникам при здійсненні ними трудових обов'язків.
93. Відмінність трудового договору від договору найму в цивільному праві.
94. Організація і проведення страйку.
95. Інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії.
96. Працевлаштування неповнолітніх.
97. Поняття надурочних робіт та порядок їх проведення.

Тематика науково-дослідної роботи студентів

1. Перспективи розвитку трудового права.
2. Нові принципи трудового права.
3. Контракт – особлива форма трудового договору.
4. Працевлаштування громадян.
5. Соціальне партнерство в Україні.
6. Колективний договір – джерело трудового права.
7. Джерела трудового права.

8. Додаткові підстави звільнення працівників з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
9. Нагляд і контроль в сфері охорони праці.
10. Працівники, які потребують підвищеного захисту в трудових правовідносинах.
11. Міжнародні стандарти в трудовому законодавстві України.
12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.
13. Розірвання трудового договору на вимогу органу, який не є стороною трудового договору.
14. Робочий час і час відпочинку.
15. Види дисциплінарної відповідальності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ ДЛЯ НАПИСАННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ "ТРУДОВЕ ПРАВО"

1. Колективний договір - локальний правовий акт про умови праці та соціальні права працівників річкового та морського транспорту.
2. Правове регулювання трудових відносин між власником судна та членами екіпажу судна.
3. Правовий статус екіпажу торгового судна, його склад і порядок комплектування.
4. Забезпечення права працівників річкового та морського транспорту на належні, безпечні і здорові умови праці.
5. Укладання трудового договору на підприємствах річкового та морського транспорту.
6. Підстави та порядок припинення трудових відносин на підприємствах річкового та морського транспорту.
7. Розірвання трудового договору на підприємствах річкового та морського транспорту з ініціативи роботодавця.
8. Поняття та види робочого часу і його особливості на підприємствах річкового та морського транспорту.
9. Конституційні гарантії працівників річкового та морського транспорту на відпочинок.
10. Правове та організаційне забезпечення дисципліни праці на підприємствах річкового та морського транспорту.
11. Матеріальна відповідальність працівників та роботодавців підприємств та організацій річкового та морського транспорту.

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ

Контрольна робота виконується по одному з **29** варіантів. Студенти, прізвища яких починаються на відповідну літеру, виконують відповідний варіант:

А - 1, Б - 2, В - 3, Г - 4, Д - 5, Е - 6, Є - 7, З - 8, І - 9, Ї - 10, Й - 11, К - 12, Л - 13, М - 14, Н - 15, О - 16, П - 17, Р - 18, С - 19, Т - 20, У - 21, Ф - 22, Х - 23, Ц - 24, Ч - 25, Ш - 26, Щ - 27, Ю - 28, Я - 29.

Заміна варіантів не допускається.

Приступаючи до рішення задачі, необхідно перш за все з'ясувати, до якої теми курсу трудового права має відношення ця задача. Уважно вивчити відповідну главу в навчальній літературі. Рекомендується користування підручниками і навчальним посібниками:

1. В.І. Прокопенко. Трудове право України. Підручник. "Консум". Х. 2000.
2. Трудове право України. Підручник під ред. Н.Б. Болотіної, Г.І. Чанишевої. К., "Знання", 2000.
3. Зайкин А.Д. Трудовой договор (контракт). Учебное пособие. М., 1995.
4. Прокопенко В.І. розмежування підстав припинення договору за згодою сторін від звільнення з ініціативи працівника. "Право України". 1998. № 9.
5. Зайкин А.Д. Ремизов К.С. Экономико-правовое регулирование труда и заработной платы. М. 1999.

Необхідно також використати Кодекс Законів про працю України (Кодекс Законів про працю України, науково-практичний коментар, Харків, "Консум", 2003) та інші законодавчі і нормативні акти, що відносяться до питань, поставлених в задачі.

Крім того, велику допомогу у вирішенні задач можуть надати постанови Пленуму Верховного Суду України "Про практику розгляду судами трудових спорів" від 06.11.92 № 9. "Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками від 29.12.92 № 14, Постанова № 13 Пленуму Верховного Суду України "Про практику застосування судами законодавства про оплату праці" від 24 грудня 1999 р. та інші чинні постанови ВС.

При викладенні рішення необхідно дати розгорнуті і аргументовані відповіді з посиланням на конкретні нормативні акти на всі поставлені в умовах питання, а також на питання, що впливають з логіки задачі.

Контрольну роботу необхідно здати **до екзаменаційної сесії**. Студент повинен бути готовим захистити своє рішення задачі перед викладачем **під час складання екзамену**.

Варіант 1.

1. Поняття трудового права України як галузі права.

Місце трудового права в системі права України.

2. Форма трудового договору. Реєстрація трудового договору.

3. Задача. Журбенко запросили на роботу до міністерства на посаду бухгалтера. У наказі по міністерству вказано: "Прийняти Журбенко на посаду бухгалтера з 15 квітня". Через два місяці її було звільнено як таку, що не витримала випробування.

Чи правильно Журбенко звільнена, якщо навіть за своєю кваліфікацією вона дійсно не відповідає посаді бухгалтера?

Варіант 2.

1. Предмет регулювання трудового права України.

2. Поняття сумісництва та суміщення професій (посад).

3. Задача. При прийнятті на роботу касиром Іванової профком заперечив проти цієї кандидатури, оскільки Іванова є рідною сестрою дружини головного бухгалтера. Проте директор із цим запереченням не погодився, пославшись на те, що головний бухгалтер не користується правом прийому та звільнення.

Чи були підстави для відмови у прийнятті на роботу Іванової?

Варіант 3.

1. Метод правового регулювання трудових відносин.

2. Розірвання строкового трудового договору з ініціативи працівника.

3. Задача. Гусько наказом директора завод від 15 вересня був звільнений з роботи у зв'язку з поновленням на роботі Соболя, який раніше працював на цій посаді. Наказ було погоджено з профкомом, засідання якого відбулось 16 вересня. Гусько звернувся до суду з позовом, у якому вказав, що на заводі є інша робота для нього, проте йому цю роботу не запропонували. Яке рішення повинен винести суд у цьому випадку?

Варіант 4.

1. Відмежування трудового права від суміжних галузей права.

2. Переважне право залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва.

3. Задача. Савченко після закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами звернулася до роботодавця з проханням надати їй щорічну відпустку, а потім відпустку по догляду за дитиною до досягнення нею трьох років. У наданні щорічної відпустки роботодавець відмовив, посилаючись на те, що Савченко пропрацювала на цьому підприємстві лише чотири місяці, а решту часу перебувала у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами. Чи правильні дії роботодавця?

Варіант 5.

1. Система трудового права України.

2. Підстави та порядок звільнення працівників з ініціативи роботодавця за попередньою згодою профспілкового органу.

3. Задача. Сапунов пропрацював на заводі п'ять місяців, а потім був звільнений у зв'язку з переведенням на інше підприємство. Компенсацію за невикористану відпустку він не отримав, про що йому видали довідку при звільненні. На новому місці роботи через два місяці Сапунов звернувся до власника з проханням надати йому відпустку. Проте власник відмовив Сапунов у наданні відпустки, посилаючись на те, що він не пропрацював на цьому підприємстві шість місяців.

Чи правильні дії власника?

Варіант 6.

1. Випадки розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця без згоди профспілкового органу.

2. Поняття та класифікація джерел трудового права України.

3. Задача. Інвалід третьої групи Гарковенко звернувся до профкому із скаргою на те, що йому, як інваліду, відмовлено у наданні відпустки без збереження заробітної плати.

Чи є підстави для скарги Гарковенка?

Варіант 7.

1. Кодекс законів про працю України та інші законодавчі акти, що регулюють трудові відносини.

2. Підстави та розміри виплати вихідної допомоги.

3. Задача. Судом встановлено, що економіст заводу Волков звільнений з роботи з ініціативи роботодавця без згоди профкому, тобто з явним порушенням закону. Суд поновив Волкова на попередній роботі і стягнув заробітну плату на його користь за час вимушеного прогулу.

Визначити межі матеріальної відповідальності директора заводу, який підписав наказ про звільнення.

Варіант 8.

1. Підзаконні акти, що регулюють трудові відносини.

2. Розірвання трудового договору на вимогу профспілкового органу.

3. Задача. Водій заводу Цимбалюк порушив правила дорожнього руху, внаслідок чого заводом витрачено на ремонт автомобіля 250 грн.

Визначити межі матеріальної відповідальності Цимбалюка, заробітна плата, якого становить 190 грн. на місяць.

Варіант 9.

1. Локальні правові норми, що регулюють трудові відносини.

2. Відсторонення працівника від роботи.

3. Задача. Лаборантка школи К. була звільнена за прогул 16 січня. Під час звільнення вона була вагітна, але адміністрацію школи про це вона не повідомила. Довідку про вагітність вона представила 22 лютого і в той же день була поновлена на роботі. Дирекція школи не виплатила їй за час відсутності в школі, вважаючи, що прогул був не з вини адміністрації. Спір за позовом розглядався у суді.

Як повинен вирішити даний спір суд? Чи можна притягнути директора школи до матеріальної відповідальності?

Варіант 10.

1. Міжнародні правові акти про працю.

2. Порядок оформлення звільнення працівника. Видача довідки про роботу.

3. Задача. Водій Антоненко звернувся до суду з позовом про оплату за надурочну роботу після того як комісія по трудових спорах відмовила йому в його вимогах. Факт виконання позивачем роботи надурочно був встановлений судом, але в позові Антоненко було відмовлено з тих мотивів, що надурочні роботи проводились за його власною ініціативою.

Цей висновок зробив суд зробив на тій підставі, що адміністрація не видавала наказ про залучення Антоненко до надурочної роботи, а тому він міг припинити роботу після закінчення зміни.

Дайте оцінку рішення суду.

Варіант 11.

1. Суб'єкти трудового права України.

2. Трудова книжка – основний документ про трудову діяльність працівника.

3. Задача. Касир-контролер магазину № 2 Ковальчук допустила недостачу товаро-матеріальних цінностей на суму 25 млн. грн. З роботи Ковальчук звільнилась. Адміністрація магазину не вжила ніяких заходів до повернення цінностей з тих підстав, що вказана недостача зписана.

Складіть позовну заяву від імені прокурора.

Варіант 12.

1. Поняття колективного договору.

2. Охорона праці молоді.

3. Задача. Сергієнко був прийнятий на роботу інженером з двомісячним терміном випробування. За два дні до закінчення цього терміну роботодавець подовжив його на місяць, посилаючись на те, що Сергієнко протягом двох тижнів хворів. Через три тижні після подовження терміну випробування Сергієнко був звільнений, як такий, що не витримав випробування. Сергієнко

звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі, мотивуючи його тим, що він був звільнений без згоди з профспілковим комітетом.

Як повинен розглянути цей спір суд?

Варіант 13.

1. Поняття колективних угод та їх види.

2. Порядок вивільнення працівників.

3. Задача. Слюсар Шматоваленко звернувся до комісії по трудових спорах, вважаючи, що порушені його трудові права. За один і той же проступок адміністрація наклала на нього декілька дисциплінарних стягнень: догану, позбавлення премії і стягнула матеріальну шкоду, заподіяну його проступком підприємству.

Комісія по трудових спорах відмовила Шматоваленку, після чого він звернувся до суду. Яке рішення повинен винести суд?

Варіант 14.

1. Порядок укладання колективного договору, угод.

2. Пільги та компенсації вивільнюваним працівникам.

3. Задача. Слюсар Кириленко, який є членом профспілкового комітету, за брак у роботі був притягнутий до дисциплінарної відповідальності – винесено догану. Вважаючи, що адміністрація заводу порушила законодавство, яке регулює права виборних профспілкових працівників, Кириленко звернувся до суду.

Які порушення були допущені адміністрацією заводу при винесенні стягнення у даному випадку? Які гарантії мають члени профспілкових органів?

Варіант 15.

1. Контроль за виконанням колективного договору та відповідальність за невиконання його зобов'язань.

2. Поняття робочого часу за трудовим правом України.

3. Задача. Водій вантажного автомобіля Кирейко під час обідньої перерви на цьому автомобілі повіз паливо для своєї сім'ї і потрапив у аварію. Кримінальна справа, яка порушена проти Кирейко, в подальшому була припинена, тому що у процесі слідства було встановлено, що великої вини Кирейко в аварії немає: була ожеледиця і машина перекинулась.

Відшкодувати вартість ремонту автомобіля Кирейко відмовився, посилаючись на те, що його вини в аварії немає, до кримінальної відповідальності його не притягують, а тому і не повинен він відповідати матеріально.

Адміністрація автопідприємства звернулася з позовом до суду стягнути з Кирейко вартість ремонту автомобіля.

Яке рішення повинен винести суд?

Варіант 16.

1. Правове регулювання працевлаштування громадян України.

2. Види тривалості робочого часу.

3. Задача. Петренко С.І., навчаючись на четвертому курсі очного відділення НТУ України "КПІ" протягом 8 місяців працював у вечірні години програмістом фірми "Квазар".

Після звільнення з роботи Петренко звернувся до фірми з заявою про видачу йому трудової книжки з відповідним записом. Видати трудову книжку Петренко відмовились, посилаючись на те, що він працював у фірмі за сумісництвом.

Законні вимоги Петренка?

Дати поняття сумісництва. Розкрити загальні положення про трудові книжки.

Варіант 17.

1. Правові відносини органів державної служби зайнятості з підприємствами.

2. Скорочена тривалість робочого часу.

3. Задача. Директор заводу звернувся до профспілкового комітету заводу з проханням дати згоду на притягнення до дисциплінарної відповідальності члена цього комітету Зайченка за невиконання розпорядження начальника відділу, в якому працює Зайченко. Голова профкому повернув лист з резолюцією: "Прохання зазначити, яке саме стягнення збирається директор застосувати до Зайченка".

Дати оцінку діям директора і голови профкому.

Розкрити гарантії працівників, обраних до профспілкових органів.

Варіант 18.

1. Поняття безробітного та його правове становище.

2. Неповний робочий час.

3. Задача. Головний енергетик підприємства Ткаченко В.І. був звільнений по п. 7 ст. 40 КЗпП України. Причиною звільнення явилось вживання спиртних напоїв на території підприємства після закінчення робочого дня (про що зафіксовано у відповідному акті).

Звернувшись до районного суду про поновлення на роботі Ткаченко заявив, що згоду на звільнення дав профспілковий комітет вищестоящої організації, а не підприємства, з яким він знаходиться в трудових правовідносинах. Крім того, на засідання профкому його не запрошували. Районний суд поновив Ткаченка на роботі і стягнув заробітну плату за час вимушеного прогулу.

Які порушення допущені при розгляді даного спору?

Як вирішити його по суті?

Варіант 19.

1. Поняття трудового договору.

2. Поділ робочого дня на частини.

3. Задача. 16-річний Лавриненко був прийнятий на роботу на прохання матері у верстальний цех. Через місяць Лавриненко звільнили з роботи без його заяви про звільнення. Мати, на вимогу якої був звільнений Лавриненко, вважала, що виконання роботи у цьому цеху загрожує здоров'ю неповнолітнього сина. Крім того, вона заявила, що директор заводу домовлявся про роботу з нею, а не з сином, тому його думка з цього приводу немає значення.

Чи є суб'єктом трудового права неповнолітній Лавриненко?

Про які гарантії його трудових прав йдеться у цій ситуації?

Варіант 20.

1. Загальний порядок прийняття на роботу.

2. Підсумований облік робочого часу.

3. Задача. Григоренка було прийнято на роботу за контрактом. При обговоренні умов організації праці Григоренко попросив встановити йому більш тривалу щорічну відпустку та режим роботи, що відрізняється від затвердженого на підприємстві.

Власник підприємства заперечив проти цих вимог мотивуючи тим, що умови регламентовані колективним договором і Григоренко не має права їх обговорювати.

Чи правомірні дії власника при укладенні контракту?

Варіант 21.

1. Види та строки трудового договору.

2. Поняття надурочних робіт і порядок їх проведення.

3. Задача. При перевірці колективного договору було встановлено, що з вини начальника цеху Федоренка не виконано декілька зобов'язань з питань охорони праці. У колективному договорі було зазначено, що саме він відповідає за виконання цих зобов'язань.

Чи можна притягти начальника цеху Федоренка до відповідальності за невиконання зобов'язань за колективним договором?

Варіант 22.

1. Поняття і види переведення на іншу роботу, переміщення.

2. Поняття відпочинку та його види.

3. Задача. У колективному договорі підприємства передбачено такі заходи впливу, які застосовуються до порушників трудової дисципліни:

- a) відмова в прийнятті на роботи осіб, що працювали на цьому підприємстві і були звільнені за порушення трудової дисципліни;
- b) зниження
- c) надання щорічної відпустки у зимовий період;
- d) зменшення тривалості щорічної відпустки на кількість днів прогулу.

Чи відповідають ці положення колективного договору чинному законодавству про працю?

Варіант 23.

1. Загальні підстави припинення трудового договору.

2. Порядок проведення і компенсація за роботу в святкові неробочі дні.

Задача. При прийнятті на роботу токаря Власенка відділ кадрів заводу запропонував йому подати такі документи:

- трудову книжку;
- документ про закінчення загальноосвітньої школи;
- паспорт;
- гарантійний лист про те, що він протягом двох років не претендуватиме на отримання житла;
- характеристику з попереднього місця роботи;
- медичну довідку про стан здоров'я.

Чи правомірні вимоги відділу кадрів?

Варіант 24.

1. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.

2. Поняття графіків роботи.

3. Задача. Шевченко була запрошена з Главка в міністерство на роботу бухгалтером в порядку переведення. В наказі по міністерству було вказано: "Зарахувати Шевченко на посаду бухгалтера з 15 квітня".

Через 12 днів її звільнили як таку, що не витримала випробування.

Які порушення трудового законодавства порушені міністерством при звільненні Шевченко?

Варіант 25.

1. Розірвання трудового договору з ініціативи органів, які не являються суб'єктами трудових відносин.

2. Перерви для відпочинку та харчування.

3. Задача. Користуючись Кодексом законів про працю України знайдіть статті, якими регулюються питання:

- про переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці;
- про обмеження відрахувань із заробітної плати;
- про надання молоді першого робочого місця;
- про покладення матеріальної відповідальності на службову особу, винну в незаконному звільненні працівника;
- про заміну щорічної відпустки грошовою компенсацією.

Варіант 26.

1. Загальні підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.

2. Поняття вихідних днів. Вихідні дні на безперервно діючих підприємствах.

3. Задача. Викладач загальноосвітньої школи був затриманий міліцією за розпиття спиртних напоїв у парку, чим вчинив аморальний проступок.

Директор школи звернувся до профспілкового комітету з проханням дати згоду на звільнення його з роботи.

Чи є підстава для звільнення за такий проступок, який порядок звільнення і якою правовою нормою повинен керуватись директор?

Варіант 27.

1. Загальні підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.

2. Поняття вихідних днів. Вихідні дні на безперервно діючих підприємствах.

3. Задача. У зв'язку з переїздом на постійне місце проживання до Криму за станом здоров'я Ковальчук просила керівника підприємства звільнити її за власним бажанням з 10 червня, тобто через два дні після подання заяви. Керівник підприємства відмовив Ковальчук у її проханні, посилаючись на те, що він не встиг нікого підшукати на її місце і попередив, що звільнення буде проведено через два тижні.

Законні вимоги ставила Ковальчук у своїй заяві?

Варіант 28.

1. Спільна робота родичів на підприємстві, в установі, організації та в приватних підприємствах.

2. Поняття та тривалість щорічної відпустки.

3. Задача. Дирекція і профком заводу з урахуванням зауважень і поправок працівників підготували проект колективного договору. 10 березня його було обговорено на конференції трудового колективу, підписано представниками сторін і 20 березня надіслано до райдержадміністрації для повідомної реєстрації.

Коли набрав чинності цей колективний договір? Який порядок укладання колективного договору і його реєстрації?

Варіант 29.

1. Поняття індивідуальних трудових спорів та порядок їх розгляду.

2. Сфера застосування контрактної форми трудового договору.

3.Задача. У відділі кадрів заводу, на який поступав слюсар Вакуленко, запропонували подати такі документи:

- трудову книжку;
- атестат зрілості;
- паспорт;
- гарантійний лист про те, що він протягом двох років не претендуватиме на отримання житла;
- характеристику з попереднього місця роботи.

Чи правомірні вимоги відділу кадрів?

Література

1.Підручники та посібники

- 1.Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. В.Г.Ротань та ін.К., в-во «АСК», 2008.
- 2.Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М.Основи охорони праці. Навч.посіб. К., «Знання», 2008.
- 3.Болотіна Н.Б. Трудове право України К., «Вікар», 2006.
- 4.Трудове право України.Академічний курс. За ред.Хуторян Н.М.К., в-во «АСК», 2004.
- 5.Трудове право України. Академічний курс. За ред.Пилипенка П.П. К., «ІнЮре», 2004.
- 6.Кодекс законів про працю України. Колектив авт.під кер. Прокопенко В.І., Х., 2004.
- 7.Трудове право України. Андрійчук В.В.Курс лекцій. К., КДАВТ, 2004.
- 8.Трудове право України. За ред. Пилипенка П.Д., К., 2004.

9.В.І. Прокопенко. Трудове право України. Підручник. Х., "Консум", 2000.

10.Трудове право України. Підручник під ред. Н.Б. Болотіної, Г.І. Чанишевої. К., "Знання", 2000.

2.Нормативні акти

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України// Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами// Відп. ред. В.М. Вакуленко, О.П. Товстенко. – К.: Юрінком,1997. – 1040с.
3. Про підприємства в Україні: Закон України від 27 березня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 24. – с. 272; 1992. - № 17. – ст. 209; 1992. - № 36. – ст. 562.
4. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 49. – ст. 668.
5. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 52. – ст. 490.
6. Про переселення сімей в сільську місцевість і організований набір працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 1991 р. № 253// ЗП Уряду України. – 1991. - № 11. – ст. 107.
7. Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1993 р. № 245 // ЗП Уряду України. – 1993. - № 9. – ст. 184.
8. Про трудові книжки працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1993 р. № 301// ЗП Уряду України. – 1993. - № 10. – ст. 197.
9. Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у загальнодержавній власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 р. № 203 //ЗП Уряду України. – 1993. - № 6. Ст. 121.
10. Положення про порядок укладення контракту з керівником підприємства, що є у загальнодержавній власності, при найманні на роботу: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 р. № 203// ЗП Уряду України. – 1993. - № 6. Ст. 121.
11. Про Типову форму контракту з керівником підприємства, що є загальнодержавній власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 серпня 1995 р., № 597 (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 1998 р. № 995) // ЗП Уряду України. – 1995. - № 11. Ст. 264; Урядовий кур'єр. – 1998. – 17 грудня.
12. Про упорядкування застосування контрактної форми трудового договору: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170 // ЗП Уряду України. – 1994. - № 7. – ст. 172.
13. Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170 // Уряду України. –1994. -№ 7. – Ст.172.
14. Положення про порядок проведення атестації державних службовців органів виконавчої влади: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 1996 р. № 950 // Урядовий кур'єр. – 19 вересня 1996 р.
15. Положення про порядок проведення атестації лікарів: Затверджене наказом Мінохорони здоров'я України від 19 грудня 1997 р. № 359 // Юридичний вісник України. –1998.-9-15 квітня.
16. Типова форма контракту з працівником: Затверджена наказом Мінпраці України від 15 квітня 1994 р. № 23 (зі змінами, внесеними наказом Мінпраці України від 12 квітня 1995 р. № 20) // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України.- 1994.- № 6; 1995.- № 6.
17. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах і організаціях: Затверджена наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29 липня 1993 р. № 59 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. –1993. - № 9-10. 1996. - № 5.
18. Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій: Затверджене наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України від 28 червня 1993 р. № 43 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України . –1993.- № 8.
19. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9 (із змінами, внесеними згідно з постановами Пленуму Верховного

- Суду України від 1 квітня 1994 р. № 4, від 26 жовтня 1995 р. № 18 та від 25 травня 1998 р. № 15) // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах. -К., 1995.-С. 373; Вісник Верховного Суду України.- 1998.- № 3.
20. Агеев В. П. Высвобождение работников. –М., 1993.
 21. Аكوпова Е. М., Еремина С. Н. Договор о труде.- Ростов-на-Дону, 1995.
 22. Барабаш А. Деякі властивості трудових правовідносин // Право України – 1997- № 8.
 23. Баранюк Ю. Особливості змісту трудових контрактів // Право України. – 1998.- № 9.- С. 74.
 24. Бугров Л. Ю. Проблемы свободы труда в трудовом праве. – Пермь, 1992.
 25. Власов В. И. Социальная защита в условиях банкротства предприятия // Государство и право. – 1995.- № 4.
 26. Гершанов Е. М. Трудовой договор.- М., 1991.
 27. Глазырин В. В. Трудовые договора (контракты) с иностранными гражданами // Право и экономика. – 1998.-№ 4.-С. 61-66.
 28. Головина С. Ю. , Шахова В. Д. Контрактная форма регулирования трудовых отношений // Советское государство и право. –1991. -№ 8.
 29. Гудимов В. И. Увольнение руководителя предприятия за невыполнение условий контракта // Государство и право. – 1995.- № 6.
 30. Гончаров Г. С. Переводы и перемещения в судебной практике. – Харьков, 1982.
 31. Дмитриевич И. К. Трудовой договор научно-педагогических работников. – М.. 1991.
 32. Жернаков В. Поняття примусової праці за законодавством України // Право України. – 1997. - № 10.
 33. Зайкин А. Д. Трудовой договор (контракт): Учебное пособие. – М., 1995.
 34. Коршунова Т. Ю., Нуртдинова А. Ф. Трудовой договор в современных условиях (к вопросу о найме труда) // Государство и право.- 1994.- № 2.
 35. Лазарев В. К., Поленов Ю. Г. Трудовые книжки рабочих и служащих.-М.: Юрид. лит., 1989.
 36. Лившиц Р. З. Изменение трудового договора // Социалистический труд. 1988.- № 8.
 37. Лившиц Р. З., Чубайс Б. М. Трудовой договор. – М.: Наука, 1986
 38. Луценко А. Контракт – нова модель трудових відносин // Право України 1992. № 11.
 39. Луценко С. Проблемы правового регулирования контракта как особой формы трудового договора // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1997. - № 9.
 40. Никитинский В. И. Контракт в трудовом праве // Советское государство и право. – 1991. - № 8.
 41. Нуртдинова А. Ф., Чиканова Л. А. Преимущественное право на оставление на работе при сокращении численности или штата работников // Право и экономика. 1998. - № 5. С. 101-102.
 42. Орловский Ю. П. Вопросы применения трудового законодательства в организациях, подпадающих под действие Федерального Закона "О несостоятельности (банкротстве) " // Право и экономика. – 1998. – С. 63-67.
 43. Пашков А. С. Договоры о труде в условиях многоукладной экономики // Государство и право. – 1993. - № 6.
 44. Прокопенко В. І. Розмежування підстав припинення трудового договору за угодою сторін від звільнення з ініціативи працівника // Право України. – 1997. - № 3.
 45. Реус О. Особливості укладання трудового договору з неповнолітнім // Право України. – 1998. - № 9.
 46. Трудовой договор (контракт). Практический комментарий. – М., 1994.
 47. Ланкин М. Е. Совместительство и совмещение. – М.: Юрид. лит., 1991. – 208 с.
 48. Фатуев А. А. Трудовое право в жизни человека. – М., 1994.
 49. Хусточкин А. Контракт у трудовому праві України // Право України. – 1995. № 5-6.
 50. Чанишева Г. І . Значення правильного оформлення трудового договору // Право України. – 1992. - № 7.
 51. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
 52. Кодекс законів про працю України // Кодекс законів про працю України з постійними матеріалами / Відп. ред. В. М. Вакуленко, О. П. Товстенко. – К.: Юрінком Інтер, - 1997. – 1040с.
 53. Про внесення змін , що стосуються відпусток до Кодексу законів про працю України: Закон України від 18 вересня 1998 року // Голос України. – 1998. – 9 жовтня.

54. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 2. – Ст.4.
55. Порядок, тривалість і умови надання щорічних відпусток працівникам, які навчаються у вищих навчальних закладах з вечірньою та заочною формами навчання, де навчальний процес має свої особливості: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. № 634 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. – К.: Юрінком Інтер, - С. 933.
56. Порядок надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним, педагогічним, науково-педагогічним працівникам освіти та науковим працівникам: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346 // Офіційний вісник України. – 1997. – Число 16. – С. 73; Число 35. – С. 14.
57. Про доплати і компенсації особам, які працюють у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення після повного відселення жителів: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 1998 р. № 982 // Урядовий кур'єр. – 1998. – 9 липня.
58. Про затвердження умов, тривалості, порядку надання й оплати творчих відпусток: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 1998 р. № 45 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. – 1998. - № 2.
59. Рекомендації про порядок надання працівникам з "Ненормованим робочим днем щорічної додаткової відпусток" за особливий характер праці: Затверджений наказом Мінпраці та соціальної політики України від 10 жовтня 1997 р. № 7 (із змінами, внесеними наказом Мінпраці та соціальної політики України від 5 лютого 1998 р. № 18) // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. – 1997. - № 12.- С. 27-28; 1998. - № 3. – С. 38.
60. Про практичне застосування частини першої статті 5 і частини четвертої статті 24 Закону України "Про відпустки": Роз'яснення Міністерства праці України від 12 лютого 1997 р. № 10/2-493 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1997. - № 2-3.
61. Про затвердження Показників і критерії умов праці, по яких надаються щорічно додаткові відпустки працівникам, зайнятим на роботах, пов'язаних з негативним впливом на здоров'я шкідливих виробничих чинників: Наказ Міністерства охорони здоров'я і Міністерства праці та соціальної політики України від 31 грудня 1997 р. № 383/55 // Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. – 1998.- № 3.
62. Про затвердження Порядків застосування Списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 30 січня 1998 р. № 16 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. – 1998.- № 2.
63. Про нарахування виплати за час щорічної відпустки, додаткових відпусток у зв'язку з навчанням, творчої відпустки, додаткової відпустки працівникам, які мають дітей, або для виплати компенсацій за використання відпустки, які надаються у календарних днях, якщо працівник з незалежних від нього причин працював в режимі неповного робочого тижня чи перебував у відпустці без збереження заробітної плати або з частковим її збереженням: Роз'яснення Міністерства праці України від 21 липня 1997 р. № 04-3022 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1998.- № 1.
64. О дежурствах на предприятиях и в учреждениях: Постановление Секретариата ВЦСПС от 2 апреля 1954 г. // Справочник профработника.- М., 1983.
65. Гинцбург Л. Я. Регулирование рабочего времени в СССР. – М., 1966.
66. Глазырин В. В. Рабочее время и время отдыха иностранного гражданина // Право и экономика.- 1998.- № 5.- С. 64-66.
67. Хохрякова О. С. Комментарий законодательства об отпусках. – М., 1994.
68. Лазарев В. Ежегодный отпуск рабочих и служащих // Человек и труд. – 1996.- № 7.
69. Муксинова Л. А. Проблему регулирования рабочего времени в СССР.- М., 1969.
70. Островский Л. Я. Нормирование труда рабочих и служащих.- Минск, 1986.
71. Сыроватская Л. А. О правовом регулировании рабочего времени. – М., 1981.
72. Шебанова А. И. Правовое регулирование рабочего времени и времени отдыха в СССР. М., 84.

73. Хохрякова О. С. Реформа законодательства об отпусках: теоретические проблемы // Советское государство и право. – 1991. - № 5.
74. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
75. КЗпП України (глави VII, VIII).
76. Про внесення змін у деякі законодавчі акти України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про оплату праці": Закон України від 10 вересня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996.- № 45.- Ст. 229.
77. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. (із змінами, внесеними Законом України від 23 січня 1997 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1995.- № 17.- Ст. 121; Голос України. – 1997 р. – 8 лютого.
78. Про порядок введення в дію Закону України "Про оплату праці": Постанова Верховної Ради України від 20 квітня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995.-№ 17.- Ст.121.
79. Про встановлення величини вартості межі малозабезпеченості та розміру мінімальної заробітної плати на 1999 рік: Закон України від 25 грудня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999.- № 2-3.- Ст. 23.
80. Про внесення змін до Закону Української РСР "Про індексацію грошових доходів населення": Закон України від 25 квітня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998.- № 2.- Ст. 2; Голос України. – 1998.- 6 січня.
81. Про підвищення заробітної плати на державних підприємства, в установах і організаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 1995 р. // Урядовий кур'єр.- 1995.- № 23, 102.Про упорядкування умов оплати праці працівників окремих галузей бюджетної сфери: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1996 р. № 565 // ЗП України.- 1996.- № 13.- Ст. 346.
82. Про посадові оклади працівників бюджетних установ і організації, апарату органів виконавчої влади, прокуратури, судів і інших органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 1998 р. № 1069 // Офіційний вісник України. – 1998. – Число 28. – С. 1047.
83. Положення про оплату праці за час виробничого навчання, перекваліфікації або навчання іншим професіям: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. № 700 // Кодекс законів про працю України з постатейним матеріалами. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – С. 928.
84. Порядок обчислення середньої заробітної плати: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого р. (із змінами від 24 лютого 1997 р.) // ЗП України. – 1995. - № 4. – Ст. 111; Праця і зарплата. – 1995. - № 5.
85. Про гарантії та компенсації при переїзді на роботу в іншу місцевість: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 березня 1998 р. № 255 // Урядовий кур'єр. – 1998. – 26 березня.
86. Положення про порядок компенсації працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р. № 1427 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. - № 1.
87. Про норми відшкодування витрат на відрядження в межах України та за кордон: Постанова Кабінету України від 5 січня 1998 р. № 10 // Урядовий кур'єр. – 1998. – 10 січня.
88. Про гарантії і компенсації для працівників, які направляються для підвищення кваліфікації, підготовки, перепідготовки, навчання інших професій з відривом від виробництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. № 695 // Офіційний вісник України. – Д897.- Число 28.-С. 65.
89. Про затвердження порядку проведення індексації грошових доходів громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 1998 р. № 663 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. – 1998. - № 6.
90. Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України і Українським союзом промисловців і підприємців та профспілковими об'єднаннями України на 1997 – 1998 роки// Урядовий кур'єр. – 1997 –11 листопада.
91. Рекомендації щодо нормування праці в галузях народного господарства: Затверджені постановою Міністерства праці України від 19 травня 1995 р. № 2 (розроблено, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 1995 р. № 197) // Кодекс законів про

- працю з постатейними матеріалами// Бюлетень законодавства і юридична практика України. – 1997. – №11-12. – с. 411-419.
92. Інструкція зі статистики заробітної плати: Затверджена наказом Міністерства статистики України від 11 грудня 1995 р. № 323 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. – К.: Юрінком Інтер. – с. 444.
93. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13 березня 1998 р. № 59 (із змінами і доповненнями, внесеними згідно із наказом Міністерства фінансів України від 13 березня 1998 р. № 59) // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. – 1998. - № 6; Праця і зарплата. – 1998. - № 18.
94. Ананьева Ю. ЕТКС необходимо совершенствовать// Человек и труд. – 1995. - № 2.
95. Геєвський І. Трудове законодавство – основні контури // Праця і зарплата. – 1992. - № 5.
96. Гудков А., Семикина М. Мотивация труда в современных условиях// Человек и труд. – 1995. - № 5. – с. 26-29.
97. Дубовой П. Как разрабатывать тарифную сетку хозрасчетного предприятия// Человек и труд. – 1993. - № 1. – с. 90-95.
98. Зайкин А.Д., Ремизов К.С. Экономико-правовая организация труда при переходе к рынку// Вестник МГУ. Сер. "Право", 1995.
99. Кокин Ю. Теория заработной платы и современные реалии оплаты труда в России//Человек и труд. – 1995. - №7.
100. Колот А. Зарубіжний досвід матеріального стимулювання персоналу // Україна: аспекти праці. - 1998.-№1.-С. 16-21.
101. Лобатюк. В. Реформа оплати праці в Україні. Недоліки і помилки // Праця і зарплата. - 1994.- № 9.
102. Осовий Г. Тарифні ставки та оклади у виробничій сфері // Праця і зарплата. -1994.-№15.
103. Солдатенко М; Колот А. Політика заробітної плати: потреби часу // Урядовий кур'єр. - 1998.- 12 листопада.
104. Тимофеев В. Социально-экономические условия и принципы государственного реформирования организации заработной платы // Человек и труд.- 1995.- № 2.- С. 81-83.
105. Товстенко О., Доманов І. Мінімальна заробітна плата: функціональна роль і методологічні основи її застосування // Праця і зарплата. - 1997.- № 23.
106. Гетьманцева Н. Співвідношення централізованого і локального методів правового регулювання оплати праці // Право України. - 1997. - № 12. - С. 66-70.
107. Быков А. М. Служебные командировки. - М.:Юрид. лит., 1989.- 144 с.
108. Кучма М. Й., Хлистова Е. А. Гарантии и компенсации.- М.: Профиздат, 1982.-192с.
109. Широкова Л. Компенсации за работу в экстремальных условиях // Человек и труд.-1995- №8.
110. Шувалова Н. Порядок начисления и выплаты ежемесячных компенсационных выплат // Хозяйство и право.-1995.-№ 1.
111. КЗпП України (глава X).
112. Про внесення змін і доповнень, що стосуються розгляду індивідуальних трудових спорів, до Кодексу законів про працю Української РСР і визнання такими, що втратили силу, деяких законодавчих актів // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 22. - Ст. 302.
113. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. (із змінами, внесеними Законом України від 23 січня 1997 р). // Відомості Верховної Ради України. - 1995.- № 17.- Ст. 121; Про порядок введення в дію Закону України "Про оплату праці": Постанова Верховної Ради України від 20 квітня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 22. - Ст. 302.
114. Про статус суддів: Закон України від 15 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993.-№ 8. - Ст. 56.
115. Про кваліфікаційну комісію, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів судів України: Закон України від 2 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994.-№22.-Ст. 140.

116. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993.-№ 52. Ст. 490.
117. Про адвокатуру: Закон України від 19 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993.- № 9- Ст. 62.
118. Про Вишу раду юстиції: Закон України від 15 січня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998-№ 25. - Ст. 146.
119. Дисциплінарний статут прокуратури України: Затверджений постановою Верховної Ради України від 6 листопада 1991 р. //Відомості Верховної Ради України. -1992.-№4.-Ст. 15.
120. Про відомчі заохочувальні відзнаки: Указ Президента України від 18 листопада 1996 р. // Урядовий кур'єр. - 1996.- 28 листопада.
121. Примірне положення про відомчі заохочувальні відзнаки: Затверджене Указом Президента України від 13 лютого 1997 р. № 134/97 // Офіційний вісник України. - 1997. -Число 9. - С. 22.
122. Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 січня 1993 р. № 55 // ЗП України. - 1993.-№4-5.-Ст.71.
123. Статут про дисципліну працівників зв'язку: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 липня 1996 р. № 877 // ЗП України. - 1996. - № 15. -Ст.420.
124. 126. Типовые правила внутреннего трудового распорядка для рабочих й служащих предприятий, учреждений, организаций: Утвержденные постановлением Госкомтруда СССР й Секретариата ВЦСПС от 20 июля 1984 г. // Бюллетень Госкомтруда СССР-1984.-№ 11.
125. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9 (із змінами, внесеними згідно з постановами Пленуму Верховного Суду України від 1 квітня 1994 р. № 4, від 26 жовтня 1995 р. № 18 та від 25 травня 1998 р. № 15) // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах. - К., 1995.- С. 373; Вісник Верховного Суду України. -1998.-№3.
126. Абрамова А. А. Проблемы ответственности в трудовом праве // Вестник МГУ. -Сер. "Право".-1981.-№4.
127. Венедіктов В. С. Юридична відповідальність в науці і практиці трудового права // Радянське право. - 1991-№ 12. - С. 28-30.
128. Венедіктов В. С. Теоретические проблемы юридической ответственности в трудовом праве.- Харьков: Консум, 1995. -136 с.
129. Скобелкин В. Н. Дисциплинарная й материальная ответственность рабочих и служащих.- Воронеж, 1990.-223с.
130. Смирнов В. Н. Внутренний трудовой распорядок на предприятиях.- М., 1980.
131. Сыроватская Л. А. Ответственность за нарушение трудового законодательства -М.: Юрид. лит., 1990- 176 с.
132. Стависский П. Р. Дополнительные меры воздействия в трудовом праве // Советское государство й право- 1985. - № 5. - С. 68-73.
133. КЗпП України (гл. 9).
134. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 22. - Ст. 173.
135. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116 (із доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України № 34 від 20 січня 1997 р. та № 1402 від 15 грудня 1997 р.) // ЗП України. -1996. -№6.-Ст. 192.
136. О порядке заключения письменных договоров о полной материальной ответственности рабочих и служащих за необеспечение сохранности ценностей, переданных им для хранения или для других целей: Постановление Совета Министров СССР от 3 октября 1977 г. № 889 // СП СССР. - 1977. - № 26. - Ст. 167.
139. Про затвердження Переліку робіт, при виконанні яких може запроваджуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типового договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність: Наказ Міністерства праці України від

- 12 травня 1996 р. № 43 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерство праці України. - 1997.-№ 1.
137. Об утверждении перечня должностей и работ, замещаемых или выполняемых работниками, с которыми предприятием, учреждением, организацией могут заключаться письменные договоры о полной материальной ответственности за не обеспечение сохранности ценностей, переданных им для хранения, обработки, продажи (отпуска), перевозки или применения в процессе производства, а также типового договора о полной индивидуальной материальной ответственности: Постановление Государственного Комитета Совета Министров СССР по труду и социальным вопросам и Секретариата Всесоюзного Центрального Совета Профессиональных Союзов от 28 декабря 1977 г. № 447/24 // Бюллетень Государственного комитета Совета Министров СССР по труду и социальным вопросам.- 1978. - № 4.
138. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. № 14 (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Верховного Суду України від 28 березня 1997 р. № 3) // Право України. -1993.- № 5—6; Вісник Верховного Суду України. - 1997.- № 2. 142. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9 (із змінами, внесеними згідно з постановами Пленуму Верховного Суду України від 1 квітня 1994 р. № 4, від 26 жовтня 1995 р. № 18 та від 25 травня 1998 р. № 15) // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах. - К., 1995.- С. 373; Вісник Верховного Суду України. -1998.-№3.
139. Затров М. Л., Коршунов Ю. Н., Цедербаум Ю. Я. Возмещение работодателями вреда, причиненного здоровью работника при исполнении трудовых обязанностей:
140. Комментарий к нормативному акту.- М., 1997.
141. Коршунов Ю. Н. Правила возмещения вреда, причиненного при исполнении трудовых обязанностей // Хозяйство и право.- 1990.- № 5—6.
142. Колосов В. К. Материальная ответственность рабочих и служащих.- М.:
143. Экономика, 1990.
144. Полетаев Ю. Н. Материально ответственные лица: основные трудовые права и обязанности.- М.: Юрид. лит., 1986.
145. Сергеев В. Й. Материальная ответственность подотчетного лица: практические рекомендации // Право и экономика. - 1998. - № 3. - С. 68-73.
146. Стависский П. Р. Проблемы материальной ответственности в советском трудовом праве.- Киев-Одесса: Вища школа, 1982.- 184с.
147. Стависский П. Р. Материальная ответственность предприятия в трудовых отношениях.- Киев-Одесса: Вища школа, 1987.- 196 с.
148. Стависский П. Р., Чаньшева Г. Й. Материальная ответственность предприятия и должностных лиц за нарушение обязанности выдачи работнику документов о труде и заработной плате // Правоведение.- 1987.- № 4.- С. 51.
149. Сыроватская Л. А. Ответственность за нарушение трудового законодательства.-М.: Юрид. лит., 1990- 176с.
150. Хуторян Н. Удосконалення регулювання матеріальної відповідальності працівника перед наймачем // Право України. - 1993. - № 5-6. - С. 29.
151. Хуторян Н. Матеріальна відповідальність власника перед працівником // Право України. - 1993.-№ 3- С.21.
152. КЗпП України (главы XI- XIII).
153. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992.-№49.-Ст.668.
154. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 12.— Ст. 81.
155. Про пожежну безпеку: Закон України від 17 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994.-№ 5. - Ст. 21.

156. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994.- № 27. - Ст. 218.
157. Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1993 р. № 623 (у редакції постанови КМ України від 17 червня 1998 р. № 923) // ЗП України. - 1994. - № 1. - Ст. 1; Зібрання законодавства України. - 1998.- № 10.- Ст. 437.
158. Правила відшкодування власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові пошкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 1993 р. № 472 // Праця і зарплата. - 1994.- № 17.
159. Положення про робоче місце інваліда і про порядок працевлаштування інвалідів:
160. Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 3 травня 1995 р. № 314 // ЗП України. - 1995. - № 7. - Ст. 181.
161. Порядок організації та проведення медико-соціальної експертизи втрати працездатності: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 квітня 1994 р. № 221 // ЗП України. - 1994. - № 8. - Ст. 190.
162. Положення про державну інспекцію праці Міністерства праці України:
163. Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 2 серпня 1996 р. № 906 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. - К.: Юрінком Інтер, 1997. - С. 968-972.
164. Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України і Українським союзом промисловців і підприємців та профспілковими об'єднаннями України на 1997—1998 р. // Урядовий кур'єр. - 1997.- 11 листопада.
165. Положення про порядок накладення штрафів на підприємства, установи і організації за порушення нормативних актів про охорону праці: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1993 р. № 754 // ЗП України. - 1994. - № 1. - Ст. 24.
166. Положення про Комітет по нагляду за охороною праці України: Затверджене Указом Президента України ви 9 березня 1998 р. № 182 // Офіційний вісник України. -1998.-Число 10.
167. Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства: Затверджене наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 3 серпня 1993 р. № 72 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. - К.: Юрінком Інтер, 1997.- С.611.
168. Типове положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці: Затверджене наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 4 квітня 1994 р. № 30 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. - К.: Юрінком Інтер, 1997.- С. 617.
169. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці: Затверджене наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 28 грудня 1993 р. № 135 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. - К.: Юрінком Інтер, 1997.- С. 652.
170. Типове положення - про представників профспілок з питань охорони праці: Затверджене постановою Президії Федерації профспілок України від 22 квітня 1994 р. № П-13-11 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. - К.: Юрінком Інтер, 1997.-С. 656.
171. Положення про комісію з питань охорони праці профспілкового комітету підприємства: Затверджене постановою Президії Федерації профспілок України від 20 вересня 1994 р. // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. - К.: Юрінком Інтер, 1997.- С. 660.
172. Порядок розробки та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, які діють на підприємстві: Затверджений наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 21 грудня 1993 р. // Праця і зарплата. - 1994.- № 17.

173. Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту: Затверджене наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 29 жовтня 1996 р. № 170 // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. - К.: Юрінком Інтер, 1997.-С. 690.
174. О порядке бесплатной выдачи молока или других равноценных пищевых продуктов рабочим й служащим, занятым на работах с вредными условиями труда: Постановление Государственного комитета СССР по труду и социальным вопросам и Президиума ВЦСПС от 16 декабря 1987 г. № 731/П-13 // Бюллетень Госкомтруда СССР.-1988.-№4.
175. Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок: Затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 1993 р. № 256 // Законодавство України про охорону праці: збірник нормативних актів. - К., 1995.- Т. 3.- С. 32.
176. Граничні норми підймання і переміщення важких речей жінками: Затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 грудня 1993 р. № 241 // Законодавство України про охорону праці: Збірник нормативних актів. - К., 1995. - Т. 3. - С. 61.
177. Перелік важких робіт і робіт з шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх: Затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31 березня 1994 р. № 46 // Інформаційний бюлетень Українського державного центру правової інформації. - 1994.—№ 18.
178. Граничні норми підймання і переміщення важких речей неповнолітніми:
179. Затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 березня 1996 р. № 59 // Бюлетень нормативних актів міністерств і відомств України. -1996. - № 6.
180. Типове положення про державну інспекцію охорони праці Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 19 червня 1995 р. № 92 // Законодавство України про охорону праці: збірник нормативних документів. - К., 1995. - Т. 4. С. 39.
181. Порядок організації державного нагляду за охороною праці в системі Держнаглядохоронпраці: Затверджений наказом Держнаглядохоронпраці України від 31 травня 1995 р. № 82 // Законодавство України про охорону праці: збірник нормативних документів. - К., 1995- Т. 4. - С. 69.
182. Інструкція про порядок накладення штрафів державною інспекцією праці Міністерства праці та соціальної політики України: Затверджена наказом Міністерства праці та соціальної політики України і Міністерства фінансів України від 13 лютого 1998 р. № 23/35 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. - 98.-№ 5.
183. Положення про громадських інспекторів праці: Затверджене наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 20 березня 1998 р. № 43 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. - 1998.- №5.
184. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 березня 1992 р. № 6 (із змінами, внесеними постановою Пленуму від 30 вересня 1994 р. № 11) // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах. - К., 1995.- С. 310.
185. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України. 1965-1985.- К.,1995.-4.1 .-С.31.
186. Абрамова А. А. Трудовое законодательство й права женщин.- М., 1990.
187. Коняхин Л. Г. Надзор й контроль за соблюдением законодательства о труде.- М., 1982.
188. Плаксин В. Відшкодування моральної шкоди по трудовому праву // Право України. - 1995- № 2.-С. 14—16.
189. Севастьянов Г.М., Штефанов Б.Й. Охрана труда. Труд женщин. Труд молодежи.- М., 1990.
190. Трудовое право России: Учеб. пособие / Под ред. В. Н. Толкуновой.- М.: Юрист, 1995.
191. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998.- № 34.- Ст.227.

192. Положення про Національну Раду соціального партнерства: Затверджене Указом Президента України від 23 травня 1993 р. // *Голос України*. - 1993.- 15 грудня.
193. Положення про національну службу посередництва і примирення: Затверджено Указом Президента України від 17 листопада 1998 р. № 1258/98 // *Праця і зарплата*. -1998. -№23(159).
194. Про практику застосування Конституції України при здійсненні правосуддя:
195. Постанова Пленуму Верховного Суду України вад 1 листопада 1996 р. № 9 // *Юридичний вісник України*. - 1996.- № 48.
196. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від б листопада 1992 р. № 9 (із змінами, внесеними згідно з постановою Пленуму Верховного Суду України від 1 квітня 1994 р. № 4, вад 26 жовтня 1995 р. № 18 та від 25 травня 1998 р. № 15) // *Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах*. - К., 1995.- С. 373; *Вісник Верховного Суду України*. -1998-№3.
197. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди:
198. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4 // *Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України*. 1965— 1985. - К., 1995. - Ч. 1. - С. 31.
199. Голощапов С. А. Понятие, виды, причины, подведомственность трудовых споров.- М.:ВЮЗИ, 1984.-Ч. 1.
200. Давиденко Г. Зміни порядку розгляду, індивідуальних трудових спорів // *Право України*.- 1992-№7.
201. Давиденко Г. І. Розгляд судами спорів, пов'язаних з укладенням, зміною і припиненням трудового договору // *Вісник Верховного Суду України*. - 1997.- № 3.- С. 35—36.
202. Куренной А. М., Миронов В. Й. Практический комментарий к законодательству о трудовых спорах. - М.: Дело, 1997. - 384 с.
203. Ставцева А. Й. Трудовые споры по отдельным категориям судебных дел // *Право и экономика*- 1998-№ 6. - С. 93-102.
204. Толкунова В. Н. Трудовые споры й порядок их разрешения.- М.: Юрист, 1996.
205. Чанишева Г. І., Фадєєнко А. Ф. Розгляд судами справ у спорах, що виникають з трудових правовідносин (окремі питання) // *Право України*. - 1998.- № 8.- С. 58—63.
206. Юшко А. Розгляд судами спорів, викликаних реорганізацією підприємства // *Право України*.-1998-№9.
207. Ярошенко К. Б. Споры о возмещении вреда, причиненного жизни и здоровью отдельных категорий работников // *Право й экономика*.- 1998.- № 4.- С. 73—78.
208. Всеобщая декларация прав человека: Принята й провозглашена резолюцией 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 г. // *Международные акты о правах человека: Сб. документов*.- М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА.М, 1998. - С. 39-43. 210. Международный пакт об экономических, социальных й культурных правах: Принят й открыт для подписания, ратификации и присоединения резолюцией 2200 А (III) Генеральной Ассамблеи от 16 декабря 1966 г. // *Международные акты о правах человека. Сборник документов*.- М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА«М, 1998. - С. 44-52.

Основні нормативні акти

1. Конституція України.
2. Кодекс законів про працю України.
3. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства союзу РСР. Постанова Верховної Ради України від 12 вересня 1991р.
4. Про колективні договори і угоди. Закон України від 1 липня 1993р.
5. Про державну службу. Закон України від 16 грудня 1993р.
6. Про підприємства в Україні. Закон України від 27 березня 1991р.
7. Про зайнятість населення. Закон України від 1 березня 1991р.
8. Про відпустки. Закон України від 15 листопада 1996р.
9. Про оплату праці. Закон України від 24 березня 1995р.
10. Про охорону праці. Закон України від 14 жовтня 1992р.

11. Про пенсійне забезпечення. Закон України від 5 листопада 1991р.
12. Закон "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" від 15.09.1999р.
13. Про збір на обов'язкове соціальне страхування. Закон України від 26 червня 1997р.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
15. Положення про порядок укладання контракту з керівником підприємства..., затв. пост. Кабміну України від 19 березня 1993р. №203.
16. Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті на роботу працівників, затв. пост. Кабміну України від 19 березня 1994р. №170.
17. Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств... пост. Кабміну України від 3 квітня 1993р. №245.
18. Інструкція про порядок введення трудових книжок на підприємствах..., затв. наказом Мінпраці України, Мінюсту України, Мінсоцзахисту населення України від 29 липня 1993р.
19. Заходи поліпшення нормування праці в народному господарстві. Пост. Кабміну України від 20 березня 1995р. №197.
20. Порядок обчислення середньої заробітної плати. Пост. Кабміну України від 8 лютого 1995р. №100.
21. Правила відшкодування власником підприємства... шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків. Затв. пост. Кабміну України від 23 червня 1993р. №472.
22. Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок. Затв. наказом Мін. охорони здоров'я від 29 грудня 1993р. №256.
23. Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх. Затв. наказом Мін. охорони здоров'я від 31 березня 1994р. №46.
24. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствами... їх працівниками. Пост. Пленуму Верховного суду України від 29 грудня 1992р. №14.
25. Про практику розгляду судами трудових спорів. Пост. Пленуму Верховного суду України від 6 листопада 1992р. №9.
26. Науково-практичний коментар до Закону України "Про охорону праці". – К., 1996р.
27. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами. Відп. ред. В.М.Вакуленко, О.П.Товстенко. – К., 1997р.
28. Кодекс законів про працю України .Науково-практичний коментар.Прокопенко І.В.- Х.Консум, 2003р.

Укладач програми
доцент

І.В. Новосельська